

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
---------------	----

Α΄ ΜΕΡΟΣ

1. Θεμελιώσεις της λογοτεχνικής εκπαίδευσης.....	21
1.1 Επιστημολογικές και παιδαγωγικές αρχές: Οι περιπέτειες της θεμελίωσης των σκοπών της λογοτεχνικής εκπαίδευσης.....	23
1.2 Θεμελιώσεις της λογοτεχνικής εκπαίδευσης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.....	28
1.3 Η έννοια της αναπαράστασης.....	33
1.4 Η θεμελίωση της λογοτεχνικής εκπαίδευσης στην προοπτική της ανάπτυξης της υποκειμενικότητας.....	35
2. Το χρονικό της ανάδυσης της νέας πρότασης.....	41
2.1 Η διαδρομή προς την έρευνα.....	42
2.1.1 Αναψηλαφώντας παραδοχές για τη φύση της γνώσης και της λογοτεχνικής «γνώσης».....	45
2.1.2 Η έναρξη της ερευνητικής συνεργασίας και η αρχική θεωρητική της πλαισίωση.....	49
2.2 Η έρευνα.....	54
2.2.1 Περιγραφή του πλαισίου.....	55
2.2.2 Από τον δικό μας διάλογο στον διάλογο στην τάξη.....	56
2.2.3 Ερευνητικές διαδικασίες.....	59
2.2.4 Τα συμπεράσματα της έρευνας.....	62
2.3 Από την έρευνα στο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου (2019).....	67

3.	Για ποια διαλογικότητα συζητάμε;.....	71
3.1	Από την ερμηνεία στην ηθική και από τη γλώσσα στον λόγο της λογοτεχνίας.....	72
3.2	Στον δρόμο για τον προσδιορισμό της διαλογικότητας.....	78
3.2.1	Ο «μαιευτικός» σωκρατικός διάλογος.....	79
3.2.2	Ο απελευθερωτικός-διερευνητικός διάλογος του Πάουλο Φρέιρε.....	84
3.2.3	Ο Βιγκότσκι και ο διάλογος στον κοινωνικο-πολιτισμικό κονστρουκτιβισμό.....	90
3.2.4	Ο μπαχτινικός διάλογος.....	97
3.2.5	Ο διάλογος των θεωρητικών: συγκλίσεις και αποκλίσεις.....	106
3.3	Για ποια διαλογικότητα, λοιπόν, συζητάμε;.....	110
4.	Από τον Μπαχτίν στο διαλογικό παράδειγμα στην εκπαίδευση.....	115
4.1	Το διαλογικό ως επιστημολογικό πλαίσιο στην εκπαίδευση: η διαλογική διδασκαλία του Alexander.....	116
4.2	Η συγγραφική-παρεμβατική προσέγγιση του Matuson.....	120
4.2.1	Η τεχνολογική προσέγγιση στην εκπαίδευση: μονολογισμός και απανθρωποποίηση.....	121
4.2.2	Η συγγραφική-παρεμβατική προσέγγιση: η διαλογική, προσωπική, σχεσιακή, πολυφωνική και οντολογική φύση της εκπαίδευσης.....	123
4.3	Το διαλογικό ως οντολογικό πλαίσιο στη θεωρία της σκέψης και της μάθησης του Wegerif.....	130
4.3.1	Οι αρχές που θεμελιώνουν τη διαλογική θεωρία του Wegerif για την εκπαίδευση.....	134
4.3.2	Τα χαρακτηριστικά της διαλογικής θεωρίας της εκπαίδευσης του Wegerif.....	141
4.3.3	Η θεμελίωση των σκοπών της διαλογικής εκπαίδευσης.....	144
4.4	Ολοκληρώνοντας το Α΄ Μέρος του βιβλίου.....	146

Β΄ ΜΕΡΟΣ

5.	Το διαλογικό στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας: Από την ερμηνεία στον ερμηνευτικό διάλογο.....	151
5.1	Γιατί η ερμηνεία δεν είναι αρκετή;.....	152
5.1.1	Στη θέση της ερμηνείας ο «ερμηνευτικός διάλογος».....	155
5.1.2	Αλλά ποιος «ερμηνευτικός διάλογος»;.....	157

5.2 Η «ερμηνευτική συζήτηση» στη διδακτική πρόταση της Haroutunian-Gordon.....	159
5.3 Η «λογοτεχνική συζήτηση» στη διδακτική πρόταση της Παπαρούση.....	163
6. Ο ερμηνευτικός διάλογος ως αναδυόμενη διαλογική αναγνωστική πρακτική	171
6.1 Δημιουργώντας το σκηνικό της προφορικότητας.....	172
6.2 Η ατελείωτη επανεφεύρεση της γνώσης και του νοήματος· στρατηγικές, μοτίβα και πορεία του ερμηνευτικού διαλόγου.....	175
6.2.1 <i>Εδώ συζητάμε· αναρωτιόμαστε όλοι μαζί· δεν διακινούμε έτοιμες πληροφορίες.....</i>	175
6.2.2 <i>Η αλυσίδα: από το «συζητάμε και αναρωτιόμαστε» στο «στηριζόμαστε ο ένας πάνω στον άλλον» .....</i>	179
6.2.3 <i>Το ερώτημα, ή τι θέλετε να συζητήσουμε για το κείμενο;.....</i>	182
6.2.4 <i>Ο ερμηνευτικός διάλογος ως αναγνωστική πρακτική και οι απροσδόκητες τροπές του .....</i>	186
6.2.5 <i>Πότε ολοκληρώνεται ένας ερμηνευτικός διάλογος ή πότε η χορωδία παίζει καλά; .....</i>	192
6.3 Το ερμηνευτικό σχόλιο: από την προφορικότητα στη γραπτότητα.....	194
6.3.1 <i>Η σχολική εκδοχή .....</i>	194
6.3.2 <i>Η σύλληψη της ιδέας του ερμηνευτικού σχολίου .....</i>	197
6.3.3 <i>Δοκιμάζοντας τα όρια της αρχικής σύλληψης .....</i>	199
6.4 Μετά το Πρόγραμμα Σπουδών: από το δίπολο κειμενικότητα - υποκειμενικότητα στο σχήμα κειμενικότητα - υποκειμενικότητες - διυποκειμενικότητα	202
6.4.1 <i>Από την κειμενικότητα και την υποκειμενικότητα στη διυποκειμενικότητα .....</i>	202
6.4.2 <i>Κειμενικότητα, υποκειμενικότητα και διυποκειμενικότητα στον ερμηνευτικό διάλογο και στο ερμηνευτικό σχόλιο: παραδείγματα .....</i>	204
6.5 Πέρα από τη μέθοδο. Διαλογική στάση και διαλογική ηθική: το οντολογικό και ηθικό υπόβαθρο του ερμηνευτικού διαλόγου	208
7. Το αποτύπωμα του ερμηνευτικού διαλόγου στους μαθητές: «Τι τους μαθαίνουμε;»	211
7.1 <i>Λογοτεχνική «γνώση»: αναπαραστάσεις, στάσεις, αναγνωστικές δεξιότητες .....</i>	213

7.1.1 Τροποποίηση αναπαραστάσεων και στάσεων απέναντι στη λογοτεχνία και τη λογοτεχνική ανάγνωση.....	214
7.1.2 Αναγνωστικές δεξιότητες: πιο μεθοδικές προσεγγίσεις στα κείμενα	217
7.2 Ενδυνάμωση της υποκειμενικότητας μέσα από τη διαλογική «ανοιχτή σκέψη».....	222
7.2.1 Η «διαλογική ανοιχτή σκέψη»	225
7.2.2 Η συγκρότηση των μαθητών σε ηθικά και πολιτικά υποκείμενα	226
8. Ανοιχτά ερωτήματα	233
8.1 Λόγοι, βαθμοί και τρόποι παρέμβασης του εκπαιδευτικού.....	234
8.1.1 Ασυμμετρίες της αναγνωστικής εμπειρίας	234
8.1.2 Ιστορικο-πολιτισμική και πραγματολογική πλαισίωση των λογοτεχνικών κειμένων	239
8.1.3 Η ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων	243
8.2 Κείμενα που ανοίγουν τον διαλογικό χώρο και κινούν την ανταποκριτικότητα	250
8.2.1 Ανοιχτά ή/και πολυφωνικά κείμενα	251
8.2.2 Δίκτυα κειμένων ή αναγνωστικά δίκτυα	253
8.2.3 Σύγχρονα κείμενα και λογοτεχνικά είδη	261
8.3 Πόσο βιώσιμη είναι η διαλογική λογοτεχνική εκπαίδευση στα τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα;.....	269
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	275
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	281
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΡΩΝ.....	295
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ	298